

De samenvatting van de opmerkingen over excuses door de Nederlandse Staat

ViZ spreekt met DNA en BCW op 30 oktober met staatssecretaris Rutte over excuses door de Nederlandse Staat aan afgestanen en afstandsmoeders.

In eerdere gesprekken met de ambtenaren en de vorige staatssecretaris vertelden we dat ViZ welgemeende excuses wil voor de afgestanen en voor de afstandsmoeders, beide apart uitgesproken. De excuses moeten uit worden gesproken op een publieke herkenbare plek door de staatsecretaris namens regering en in aanwezigheid van afstandsmoeders en afgestanen. Elke afstandsmoeder en afgestane die hierbij wil zijn moet dat kunnen. Daarna moet iedereen die dat wil een persoonlijke brief aan kunnen vragen waarin hij of zij persoonlijke excuses aangeboden moet krijgen. De inhoud van de excuses moet ruim zijn: de regering biedt excuses aan voor wat door het handelen van de Nederlandse Staat de afstandsmoeders en afgestanen is aangedaan. En zegt bij dat dit nooit had mogen gebeuren en dat de Staat er grote spijt van heeft en neemt de verantwoordelijkheid daarvoor.

Onze achterban hebben we gevraagd hierop te reageren en dat hebben ze. In de bijlage bij deze notitie zijn alle afzonderlijke opmerkingen van afgestanen overgenomen.

Reacties uit de achterban

Uit de 61 reacties is een duidelijke spreiding te zien. In grote lijnen komt de verdeling zo uit:

1. Algemeen beeld

De meeste respondenten waarderen het initiatief van ViZ om namens de achterban over dit onderwerp in gesprek te gaan met de overheid. Er wordt erkend dat excuses van de Staat **een belangrijke morele en symbolische betekenis** kunnen hebben. Tegelijkertijd benadrukken velen dat excuses **alleen waardevol zijn als ze oprecht, persoonlijk en inhoudelijk volledig** zijn, en niet beperkt blijven tot formele woorden dat betekenisvol wordt uitgesproken dat de Staat de volle verantwoordelijkheid neemt voor wat door hun handelen is misgegaan in het leven van afgestanen en afstandsmoeders.

Uit de reacties blijkt dat er binnen de achterban een duidelijke meerderheid is die excuses ondersteunt:

- Ongeveer **40%** is uitgesproken positief over het aanbieden van excuses
- **35%** is positief, maar onder voorwaarden (excuses moeten gepaard gaan met concrete daden)
- **20%** is sceptisch of afwijzend
- En circa **5%** heeft geen uitgesproken mening of richt zich uitsluitend op praktische zaken

De meeste afgestanen die positief reageren, benadrukken dat **erkenning en zichtbaarheid** essentieel zijn. Voor velen symboliseren excuses dat hun leed eindelijk maatschappelijk en politiek wordt erkend. Verschillende respondenten geven aan dat zij “voor het eerst gehoord” willen worden.

2. Verwachtingen over de vorm van de excuses

Er is brede steun voor het door ViZ geschetste voorstel dat:

- de excuses **publiekelijk en herkenbaar** moeten worden uitgesproken;
- de excuses **namens de gehele regering** moeten komen, uitgesproken door de staatssecretaris;

- en dat zowel **afstandsmoeders als afgestanen afzonderlijk** moeten worden aangesproken.

Respondenten vinden het belangrijk dat de excuses plaatsvinden **in aanwezigheid van de direct betrokkenen** en dat iedereen die dat wil aanwezig kan zijn. Een deel stelt voor om dit te doen op een **symbolisch beladen locatie**, zoals Den Haag, het Binnenhof, of een plek die historisch verbonden is met afstand en adoptie.

Het plan om na de publieke gebeurtenis ook **persoonlijke brieven met individuele excuses** mogelijk te maken, wordt door bijna alle respondenten positief ontvangen. Voor velen heeft een persoonlijke brief emotionele betekenis, vooral voor mensen die zelf niet bij de ceremonie kunnen zijn of daar te veel spanning bij ervaren. Enkele respondenten stellen voor om de brief optioneel te laten personaliseren met naam en korte toelichting op de achtergrond van de excuses.

3. Inhoud van de excuses

Vrijwel iedereen die positief is over excuses, benadrukt dat de inhoud **ruim, eerlijk en volledig** moet zijn. De excuses moeten volgens de meesten niet alleen spijt betuigen, maar ook **duidelijk benoemen wat er is misgegaan**: dat de Staat actief beleid en regelgeving heeft gevoerd waardoor moeders onder druk afstand moesten doen en kinderen hun identiteit verloren. De woorden “dit had nooit mogen gebeuren” en “de Staat heeft hierin gefaald” worden gezien als essentieel.

Daarnaast wordt geopperd dat de excuses niet alleen moreel bedoeld moeten zijn, maar ook gevolgd moeten worden door **structurele daden van herstel**, zoals:

- volledige **inzage in dossiers** zonder barrières;
- **psychologische zorg** voor afstandsmoeders en afgestanen;
- en, in sommige reacties, **financiële compensatie** of vergoeding van gemaakte kosten door jarenlang zoeken of therapie.

4. Kritische kanttekeningen

De groep die sceptisch of afwijzend reageert (ongeveer een vijfde) uit twijfels over de waarde en oprechtheid van excuses. Zij vinden dat woorden niets meer kunnen herstellen, of dat excuses “te laat” komen nu veel betrokkenen overleden of oud zijn. Enkelen vrezen dat de overheid excuses gebruikt om de kwestie af te sluiten zonder daadwerkelijke verantwoordelijkheid te nemen.

5. Conclusie

De reacties laten zien dat de **meerderheid van de ViZ-achterban excuses wenselijk vindt**, mits deze:

1. **Publiek, persoonlijk en zichtbaar** zijn;
2. **Oprecht en volledig** de verantwoordelijkheid van de Staat erkennen;
3. En worden **gevolgd door concrete daden** die bijdragen aan herstel, zorg en transparantie.

De oproep aan staatssecretaris Rutte is om niet alleen woorden te spreken, maar **zichtbare en blijvende erkenning** te bieden aan afstandsmoeders en afgestanen — in beleid, uitvoering en symboliek.

Alle opmerkingen van de ViZ-achterban over excuses

Door een bericht op Facebook of met een mail hebben 61 mensen uit de achterban van ViZ gereageerd. Sommigen stuurden een kort bericht, anderen wat of veel langer. Hieronder staan alle berichten volledig overgenomen. Elk nummer is een reactie afkomstig van een ander persoon.

1. Persoonlijk koop ik niet zoveel voor excuses. Het is wat het is. Misschien dat een excuus voor de afstandsmoeders wel helpend is want die waren er zelf live bij aanwezig, voelden de onmacht en het verdriet. Maar dat kan ik uiteraard niet voor hen bepalen. Ik zou liever onbeperkte (lees: gratis) hulp wensen van een ervaren adoptiecoach. Daar heb ik veel baat bij maar de sessies zijn voor mij financieel lastig te dragen. Ik heb de laatste tientallen jaren duizenden euro's betaald aan weet ik wat voor hulp. Om mijn gevoel wat draaglijker te krijgen. Om het gat in mijn ziel te dichten. Maar ik ben er nog steeds niet. Dus wat mij betreft pragmatische hulp i.p.v. excuses.
2. Ik kan me helemaal bij jouw antwoord aansluiten! Voor mij geldt hetzelfde.
3. Dat begint dan helaas met excuses, alhoewel het geen garantie is voor herstelmaatregelen, is het wel nodig om vast te stellen dat er fouten gemaakt zijn waarvoor de overheid aansprakelijk is. Als de overheid meent niet volledig aansprakelijk te zijn begint het met erkennen dat de overheid onderdeel is geweest van de instituties die bijgedragen hebben aan misstanden. Het Ministerie JenV zal niet zomaar tot herstelmaatregelen besluiten als die geld kosten.
4. Juridisch gezien begrijp ik dat en excuses zullen de eerste stap moeten zijn. Maar de vraag was of ik persoonlijk iets bij excuses voel. En dan is het antwoord "nee".
5. Een excuus van iemand die er niets aan kan doen is leeg, verantwoordelijkheid nemen voor wat er ooit gebeurd is wel! Er werden in het verleden al eerder excuses gemaakt voor bv het slavenverleden van Nederland, echter ook daar was erkenning belangrijk.
6. Begrijp het helemaal, het is zo persoonlijk, voelt voor iedereen anders. Ik wou dat het regelen van goede herstelmaatregelen los van excuses kon en dan nog liefst voor ieder individueel.
7. Ik zou het cruciaal vinden, omdat ermee wordt erkend dat hier een grote groep mensen veel leed heeft ervaren/is aangedaan maar vooral ook dat we van die lessen moeten leren. Het biedt ook tegenwicht tegen de publieke opinie die deze geschiedenis helemaal niet herkent of kent.
8. Ik (geadopteerde) hecht veel waarde aan een excuus. De overheid heeft niet alleen toen fouten gemaakt maar ook de decennia erna houdt ze geen rekening met ons. Archief vernietigen, naamswijziging en terugdraaien adoptie is moeilijk, enzovoort.
9. Excuus voelt als erkenning. Ook naar mijn omgeving wordt zo duidelijker wat de impact van adoptie op mij is.
10. Als er excuses worden gemaakt erkent de overheid dat er fouten zijn gemaakt. Als erkent wordt dat we door de fouten van de overheid iets tekortgekomen zijn ligt (een poging tot) herstel van de gemaakte fouten voor de hand. Dus ja, ik denk dat excuses een eerste stap zijn naar herstelmaatregelen (voor zover dat nog mogelijk is).
11. Excuses zijn een begin.
12. Als de excuses echt oprecht en gemeend zijn vindt in dit wel een hele goede eerste stap naar erkenning. Maar t voelt een beetje alsof het meer voor de Bühne is. Zo van we maken maar excuses dan zijn ze weer eventjes stil. En laten ze dan ook de rol van de overheid en instanties

- goed benoemen en niet met het was in de geest van die tijd. Want anno 2025 hebben we nog steeds geen rechten als geadopteerde en worden we niet voor vol aangezien.
13. Ik moet zeggen dat het de heer Rutte wel siert om in ieder geval aan tafel te gaan met jullie, een opening? Een begin.... We gaan het zien, alles begint met de wil om echt te luisteren naar de ander!
 14. Excuus is een maar als ze Excuus maken moet ook de verjaring niet meer gelden dan moeten ze ook verantwoording nemen voor de schade en wat ons alle is aangedaan want op stelen van een kind staat een straf.
 15. Indien het leidt tot heling en erkenning voor hen die zijn getroffen, dan is dat een goede zaak.
 16. Excuses zijn een begin om gehoord en gezien te worden, en om erkenning te geven aan het onrecht dat is aangedaan
 17. Voor mij persoonlijk en voor mijn inmiddels overleden moeder/familie zijn excuses cruciaal. Excuses kunnen nooit herstellen wat onherstelbaar kapot is gemaakt. Niets kan dat. Maar mij gaat het erom dat de excuses richting de moeders en afgestanen oprecht zijn en in de eerste plaats gaan over de erkenning van de actieve rol die de Overheid/Raad v.d. Kinderbescherming hierin had, én de verscheurende schade die dat bij de moeders en kinderen heeft veroorzaakt. En a.u.b. geen holle woorden over enkel erkenning van de pijn. Daarmee wordt naar mijn mening zout in de wond gewreven.
 18. Wij hebben niet zoveel aan excuses, ik wil. graag naamsverandering en dat motie 112 zo snel mogelijk ik z'n werk gaat. En zo snel mogelijk want we worden ouder en ouder en ik ga hier mee naar bed en sta er mee op dat is geen leven.
 19. Ik ben ervan overtuigd dat jullie de belangen van de afgestane en geadopteerde Nederlandse kinderen (nu volwassenen) optimaal behartigen. Hetgeen jullie in de mail voorstellen: “ViZ dringt aan op welgemeende, publiek uitgesproken excuses in aanwezigheid van getroffen afgestanen en afstandsmoeders. ook willen we aparte excuses voor de afgestanen, en dus ook voor de afstandsmoeders” is voor mij dan ook voldoende. En al hetgeen in het rapport “schade door schande” aan aanbevelingen genoemd zijn onderschrijf ik ook volledig. Het emotionele leed wat geleden is en nog geleden wordt zal nooit gecompenseerd kunnen worden door welke excuses of financiële compensatie dan ook.
 20. Mijn vader (afstandskind) is inmiddels overleden. Hij heeft zijn trauma ook aan ons doorgeven (intergenerationeel trauma) wat ook bij ns voor een hoop verdriet zorgt. Het zou dus ook op zijn plek zijn om de (klein)kinderen van de afstandskinderen excuses aan te bieden omdat ook zij er nog steeds onder lijden.
 21. Het filmpje kan ik niet begrijpen (ik beheers de taal niet), maar het gevoel zeg me dat er excuses wordt gemaakt uit het hart. Voor mijn biologische moeder is het te laat: zij is overleden. Maar voor haar nagedachtenis zou excuses veel betekenen. Voor mijzelf als afgestane zou een **ceremonie en welgemeende excuses uit een warm hart** vanuit de regering, Raad voor de Kinderbescherming veel betekenen. Nog steeds worstel ik met wat mij is aangedaan door de toen geldende mores en regels. Openlijke erkenning van dat leed zou helpen helen.
 22. Ik vraag me af wat we aan excuses hebben van de overheid, dat is dan het zoveelste ‘poppetje’ dat het dossier leest, het niet in kan voelen of er de tijd niet voor neemt wat roept om er een punt achter te kunnen zetten. Ik mis de wezenlijke betrokkenheid; elke keer weer.

23. Veel succes met het gesprek met de staatssecretaris. Hopelijk kunnen jullie hem doordringen van de urgentie en noodzaak om namens het kabinet nu eindelijk excuses aan te bieden.
24. Jullie vroegen wat o.a. ik vind van excuses aan moeders en kinderen die in de jaren vijftig, zestig, zeventig en tachtig van elkaar gescheiden werden. Ik zou het een heel mooi gebaar vinden als de overheid (en liefst ook de kerk en instanties als Fiom) alsnog excuses aan ons zouden maken. Welgemeend liefst. En nee, zo welgemeend vond ik die Deense premier niet klinken, maar het was wel goed ingestudeerd. Maar goed, ik versta geen Deens en kan geen Groenlands lezen. Het lijkt wel wat op Fins, zo te zien, maar dit terzijde. Uiteindelijk zeggen degenen die excuses zouden aanbieden niet dat zij een fout hebben gemaakt, maar dat het hen spijt dat hun voorgangers dat hebben gedaan. Ik vind dat dat prima kan. Op zich gebeurde het ook al voordat de adoptiewet er was, maar de instanties hebben met deze wet en vooral met de houding en facilitering in de hand gewerkt dat het nog steeds of voor mijn gevoel nog meer een schande werd als een meisje of vrouw ongehuwd zwanger was, in plaats van dat ze hun positie gebruikten om de situatie van deze meisjes en vrouwen juist te verbeteren. Daarnaast vind ik dat een excuus naar ons, kinderen, ook op zijn plaats is. Want het is overduidelijk dat ze óns belang nergens in het oog hebben gehad. En dat merk je nu nog steeds bij al het gedoe omtrent dossiers en informatie. Juist om die reden verwacht ik niet dat zo'n excuus ook maar bij iemand over de lippen zal komen, omdat het alleen gewicht heeft als er ook naar geleefd wordt. En dat zal niet meer gebeuren, verwacht ik. Misschien over vijftig jaar, als wij er niet meer zijn. Hoewel...dat gezegd hebbende... De Tweede Kamer heeft gezegd dat we totaal inzicht in de dossiers moeten krijgen. Het is het archief dat dwarsligt. Dus met de Tweede Kamer achter zich zou een minister natuurlijk best excuses aan ons aan kunnen bieden. Al zal de huidige interim zijn tijd niet besteden aan het overreden van het Nationaal Archief. Maar excuses kunnen best. En excuses kunnen prima, ook wanneer mensen vinden dat het goed is wat er gebeurd is in hun geval. Je maakt excuses aan mensen die wat er gebeurt is ervaren als onrechtvaardig of kwetsend. Dus voor wie vindt dat het juist goed is dat hij of zij afgestaan is (of weggehaald), gelden die excuses niet. Lijkt mij heel simpel. En vooral geen reden om geen sorry te zeggen.
25. Weet niet of excuses zin heeft, het leed is geschied. Mijn biologische moeder was haar hele leven na het afstaan depressief heb ik vernomen nadat ik een halfzus heb gevonden. Mijn moeder was al overleden toen ik m'n halfzus vond. Ikzelf kwam materialistische niks tekort bij m'n adoptieouders, alleen miste ik aandacht en liefde en was er niet echt een band. In dit bericht staat dat we uitgenodigd worden voor persoonlijke excuses, hoe gaan jullie iedereen vinden die dit leed is aangedaan. Als ik vragen stel bij het Fiom over het oude archief kunnen ze niets vinden. Ik ben benieuwd.
26. Wat goed dat er gevraagd wordt naar verschillende gevoelens en meningen. De meerwaarde van een officieel excuus kan zijn (voor zowel afgestanen als afstandsmoeders): erkenning, heling en vervolgstappen. Dat laatste vind ik erg belangrijk, laat het niet bij woorden blijven maar laat het leiden tot maatregelen zoals betere en volledige toegang tot dossiers, zoekhulp of psychologische ondersteuning. In andere landen zijn inderdaad excuses aangeboden maar de concrete vervolgstappen bleven vaak uit. De Nederlandse Staat kan daarin het verschil maken. Voor afstandsmoeders is het eindelijk tijd dat ze het stigma, hun schuldgevoel en schaamte achter zich kunnen laten. Zij zijn niet de ongeschikte, labiele moeders maar zij waren het

- slachtoffer van een maatschappelijk, kerkelijk en politiek systeem. Voor de afgestanen is het eindelijk tijd dat wordt erkend dat ze niet per definitie gered zijn van hun biologische moeder en daar dus maar dankbaar voor moeten zijn. Dat hun gevoel van o.a. vervreemd zijn van hun adoptief familie geen ondankbaarheid is maar een legitiem gevoel.
27. Reagerend op de vraag uit de nieuwsbrief denk ik dat excuses wel het minste is wat de overheid moet doen. Dat excuus moet een nationaal formeel karakter hebben, waarbij de betrokken instanties in het openbaar door het stof moeten, met name ook de kerk. Daarnaast moet er een genereuze schadeloosstelling komen die recht doet aan al het leed en gederfde levensvreugde, gemiste inkomsten door de gedwongen achterstand in ontwikkeling en het verwerken van dit enorme trauma etc. De betrokken instanties moeten lering trekking uit hetgeen is gebeurd en dit moet vertaald worden in beleid om te voorkomen dat dit ooit nog gebeurt. Al heb ik daar eigenlijk helemaal geen vertrouwen in, getuige de huidige situatie bij Jeugdzorg, Raad voor kinderscherming en Rechtspraak. Deze functionarissen en politici zitten er vooral voor de eigen portemonnee en op enige empathie en compassie heb ik deze asociale rechts conservatieve klik met hun kinderlijk simplistische wereldbeeld nog nooit kunnen betrappen.
28. Jaaaaa heel veel excuses dat lijkt mij een goed begin. Het voelt een beetje als erkenning voor al het leed wat mij en zovelen is aangedaan. Hierdoor wordt het ook beter bekend bij alle mensen in Nederland. Er zijn zoveel verschrikkelijke verhalen en trauma's en leugens. Dus echt pffffff ik hoop dat het gaat lukken en dat ze in Den Haag hier iets mee gaan doen. Als ik iets kan bijdragen dan hoor ik het wel maar heel veel succes.
29. Excuses vraag je niet – Excuses worden gegeven. Ik vind het te wrang dat wij nu mee moeten praten over hoe of wat er in die excuses gezegd moet worden? De overheid kent de feiten, ook het rapport van De Winter is duidelijk. Een oprecht excuus hoort van hún kant te komen, met hun eigen woorden. Inderdaad als er excuses komen, moeten ze publiekelijk en in de ogen van afstandsmoeders en afgestane worden uitgesproken, door de verantwoordelijke bewindspersonen. Het liefst in de Tweede Kamer, met waardige aandacht. En woorden alleen zijn niet genoeg. Excuses moeten vergezeld gaan van concrete daden, ook financiële steun waar dat helpt. Dat kan het leed nooit wegnemen, maar het is wel een uitdrukking van werkelijk besef en verantwoordelijkheid
30. Excuses voor het feit dat tijdens de scheiding van de vader van mijn kinderen het geadopteerd zijn tegen me werd gebruikt; volgens de rechter had ik op zier hechttingsproblematiek en zou mijn kinderen dit doorgeven; het gevolg was dat ik het contact verloor doordat de kinderen werden toegewezen aan de vader (2010!) Voor de generatie ouders is het voor te laat, mijn adoptieouders leven beiden niet meer, maar zouden ook nog excuses verdienen, voor al het aangedane leed. Mijn moeder ging gebukt onder het juk van de Raad en ging aan de drank; mijn vader moest opeens vader en moeder, de veilige haven, zijn voor zijn twee adoptie dochters. Mijn biologische moeder leeft ook niet meer, nog steeds geen idee wie mijn biologische vader is.... Een opsomming van zaken die ik geregeld wil hebben - alle papieren gearchiveerd bij het Nationaal Archief en geheel toegankelijk voor i.i.g. mij. Hoe gaan we het oplossen in stambomen nu DNA een onderdeel hiervan wordt? Het is ingewikkeld.... Ik sta in een Smit stamboom, maar qua DNA in een andere stamboom.... -compensatie van al het geld wat ik gestoken heb in zoektochten, rechtszaken, DNA testen, psychologische zorg. - het recht op goede medische zorg

en geen uitsluiting van wat dan ook op basis van niet weten wie je bent, denk aan levensverzekering etc. Eventuele vergoeding van preventieve zorg, scans etc., voor mij en mijn kinderen. Het is al erg genoeg dat er is gebleken dat ik een erfelijke aandoening heb en die doorgegeven hebt. En eigenlijk zou een schadevergoeding op zijn plaats zijn voor al het aangedane leed, maar dit is niet in een getal te vangen... Kortom een flinke lijst, maar alles begint met excuses en de wil om echt te luisteren!

31. Excuses heeft alleen maar waarde als het oprecht gemeend is en de politiek is hierin niet te vertrouwen, om maar wat te zeggen; bij jeugdzorg is het al jaren een puinhoop, gaat ook over kinderen en niets wordt tot op het heden verbeterd /opgelost, grote ellende voor veel gezinnen door o.a. de politiek. En dan gaan wij vragen om een excuses, mijn leven veranderd daardoor niks en de pijn van niet weten waar je vandaan komt zal altijd blijven, je kunnen de tijd niet terugdraaien! Je kan wel het heft in eigen handen nemen en gaan Leven 🎉, dat is wat ik besloten heb.
32. Persoonlijk betekenen excuses, zeker op de manier zoals in Denemarken, veel voor mij. Dit zijn dan ook vooral excuses aan mijn biologische moeder die 25 jaar geleden is gestorven. Die te horen kreeg; onmacht en ongeschiktheid de minderjarige naar behoren te verzorgen en op te voeden. En aan mij die tot mijn 21 e onder de Kinderbescherming heeft gezeten, ik ben nooit geadopteerd omdat mijn moeder dat niet wilde maar heb wel in 1 pleeggezin gewoond. Ook zou er een geldelijke vergoeding mogen komen voor het volgen van therapie bijvoorbeeld.
33. Ja zeker excuses. Heel belangrijk jammer dat mijn bio moeder dit niet meer mee kan maken. Mij zou het helpen. Een monument klinkt ook goed.
34. Ik ben niet afgestaan maar door de politie en kinderbescherming uit huis gehaald. Dat was niet voor niets, zal ik maar zeggen.
35. Ik vind het een prima idee, alleen moet je niet teleurgesteld zijn als er niets mee gedaan wordt. Misschien is het een idee om van deze teksten een monument te maken voor en van alle afstandskinderen, en moeders. Voor mij betekent het niks alleen excuses. Daar wordt mijn leed en kosten niet mee vergoed die ik gehad heb om mijn biologische familie te achterhalen. En ook niet de achtergehouden informatie over mijn vader die inmiddels allang overleden was eer ik de puzzelstukjes bij elkaar kon leggen van mijn zoektocht en DNA-onderzoek. Nog maar te zwijgen over goede therapie die jezelf moet bekostigen.
36. Oprechte excuses is waar het over gaat en lijkt mij het allerbelangrijkst; hoe langer dit duurt voordat deze er komen hoe ongeloofwaardiger ze worden en hoe minder betrokkenen deze zullen bereiken. Het is dus zaak, dat deze spoedig gedaan zullen worden en dat het politiek eigenlijk niet uitmaakt wat er gaande, de excuses moeten openbaar gemaakt worden. In het voorjaar zijn er zaken besproken en naar mijn idee ook toegezegd, naar aanleiding van verschillende moties die ingediend zijn en dit moet nu navolging krijgen. Ook de brief van biologische moeder die eerder genoemd is en bijgevoegd zou kunnen worden aan dossiers, lijkt me een goede aanvulling. Al gaat de tijd ons inhalen, als er maar lang genoeg gewacht wordt. Een deel van de biologische ouders zijn al niet meer in leven en als er maar lang genoeg gewacht wordt, geldt dit ook voor de afgestanen/geadopteerden.
37. Volledige inzage in dossiers voor afgestanen/geadopteerden is ook noodzakelijk voor betrokkenen, om kostbare tijd in het leven niet ook nog kwijt te zijn aan het zoeken naar

informatie. Wij afgestanen/geadopteerden, zijn al veel tijd in ons leven kwijt aan zoeken, verwerken, nog meer zoeken, nog meer verwerken en alles wat erbij komt kijken om afgestaan/geadopteerd te zijn. Daarbij ook hulp bij het zoeken naar dossiers, familie en al het andere waarnaar gezocht moet worden en wat voor andere mensen heel normaal is om te weten over familie. In interlandelijke adopties (bijvoorbeeld vanuit China) is toegekend, dat geadopteerden hier hulp bij krijgen en ook financieel vergoed krijgen. Wat maakt dat dat niet voor adopties binnen Nederland geregeld is? Natuurlijk ook psychische hulp die aansluit bij de specifieke hulpvraag die een adoptiemoeder/vader/kind kan hebben en dat dit vergoed wordt vanuit de overheid. Als laatste financiële vergoeding voor het leed wat adoptiemoeders en kinderen is aangedaan; wetende dat leed niet vergoed kan worden door geld, zet dit zeker kracht bij de excuses die gemaakt moet worden. Daarbij kunnen mensen dit geld misschien gebruiken om in de tijd die men nog heeft, iets moois, nuttigs of anderszins te doen wat men nodig heeft. Zelf ben ik een geadopteerde vrouw van 54 jaar en als ik me bedenk hoeveel tijd van mijn leven erin is gaan zitten om info te zoeken, familie te zoeken, zaken te verwerken en dat ik nog steeds belangrijke zaken niet weet; dan denk ik dat er veel levens door inmenging van de Staat, op deze manier zijn verlopen en dat is nog positief. Ik heb het dan niet eens over de impact die dit gehad heeft op het leven van mijn biologische moeder en haar andere dochter. Er is een dik boek over te schrijven en dat bevat niet alleen moois en hiervoor is de Staat toch op zijn minst medeverantwoordelijk. En dan ben ik iemand die goed geholpen is door een medewerker van het Fiom (in de jaren 90) en ook bij Archief Amsterdam (recent), dus naar verhouding nog weinig tijd kwijt is geweest aan het praktische zoeken naar mijn biologische moeder.

38. Het opgroeien als adoptiekind laar sporen na ik hoop op erkenning
39. Het excuus komt te laat. Mijn biologische moeder is overleden op 52-jarige leeftijd, in 2008, na een leven vol opnames in de psychiatrie.
40. Excuses, wanneer gemeend en opgevolgd door acties, is goed en fijn. Daarna graag erkenning door actie zoals herstel wettelijke banden zonder verlies van de nieuwe familiebanden en openheid en inzicht.
41. Wat heb je aan een excuus 😞
42. Ik zie een duidelijke meerwaarde in een officieel excuus vanuit de overheid, niet alleen richting de afstandsmoeders, maar zeker ook naar ons als afgestane kinderen. Niet met een ander doel dan erkenning van de pijn die we hebben ervaren. Want hoe goed je het ook probeert uit te leggen, het gevoel van ontworteling is nauwelijks te bevatten voor mensen die het zelf niet hebben meegemaakt. We zien bij eerdere excuses, zoals die voor het slavernijverleden, dat erkenning een krachtig maatschappelijk signaal is. Toen premier Mark Rutte en later koning Willem-Alexander hun excuses aanboden voor het Nederlandse slavernijverleden, leidde dat niet alleen tot erkenning van het leed van nazaten, maar ook tot een bredere dialoog over racisme, sociale ongelijkheid en historische verantwoordelijkheid. Het bewustwordingsfonds en het slavernijmuseum die daaruit voortkwamen, zijn tastbare uitingen van die erkenning. Voor ons verhaal zou dit tastbaar bijvoorbeeld ingevuld kunnen worden met het bieden van onderzoek c.q. specifieke hulp in relatie tot bijvoorbeeld onze hechtingsproblematiek en het eenvoudiger maken om meer informatie over je familie terug te vinden. Ook recent in Groenland, waar een

minister excuses aanbood voor het gedwongen anticonceptiebeleid, zagen we dat het excuus niet alleen troost bood aan de direct betrokkenen, maar ook leidde tot meer begrip en bewustwording in de samenleving over de impact van overheidsbeleid op individuele levens. Zulke excuses zijn geen eindpunt, maar een begin van maatschappelijke heling. Een excuus richt ons als afgestane kinderen zou kunnen bijdragen aan datzelfde proces van erkenning en bewustwording. Want hoewel adoptie vaak wordt gezien als iets positiefs – en dat begrijp ik vanuit het perspectief van buitenstaanders – is de eigen ervaring vaak veel complexer. Een excuus zou kunnen helpen om dat perspectief te verbreden en de pijn die gepaard gaat met ontworteling zichtbaar en bespreekbaar te maken.

43. zelf ben ik kind van een afstandsmoeder. In 1968 geboren en na diverse omzwervingen eind 1969 in een gezin opgenomen. Een excuus naar de moeders maar zeker ook naar de kinderen lijkt mij zeer welkom. Uiteraard waren de inzichten en opvattingen in de tijd waarin dit speelde anders. We kunnen nu in deze tijd concluderen dat er in het verleden flinke fouten zijn gemaakt. Van jongs af aan leren we dat wij van onze fouten kunnen leren. Dat begint met het erkennen van de fouten. Dit zou een prachtig moment in de tijd zijn om deze fouten die zijn gemaakt in het verleden te erkennen. Doormiddel van een publiekelijk excuus geef je naar mijn mening een duidelijk signaal als overheid. Daarnaast vind ik dat de overheid zich veel actiever moet uitspreken en moet handelen. Neem bijvoorbeeld mijn dossier. Dit betreft gegevens over mij, dit dossier gaat over mij en is van mij! Niemand hoeft hier verder nog iets mee, mijn biologische ouders en mijn adoptieouders zijn overleden.
44. Ik moet een afspraak maken bij het Nationaal Archief en krijg na lang wachten de gelegenheid mijn dossier in te zien. Alleen lezen is toegestaan en eventueel iets overschrijven. Geen foto maken of iets kunnen kopiëren laat staan het in mijn eigen bezit krijgen. Belachelijk vind ik dit. Ik, en met mij vele vele anderen willen graag hun eigen dossier in hun bezit krijgen. Voor ons is dit belangrijk, het betreft waardevolle informatie over de start van ons leven en is vaak het enige wat er over die periode nog is. De overheid zou dit mogelijk moeten maken. Dit zou een goed moment kunnen zijn om naast een excuus ook een gebaar te maken om aan dit verzoek tegemoet te komen. Ik reken erop dat er serieus wordt ingegaan op deze vragen en kijk uit naar een positief antwoord!
45. Wat ik altijd heel lastig vind, is dat het stempel dat rustte op ongehuwd moederschap al veel en veel langer aanwezig was dan die adoptiewet. Dat kunnen we de overheid niet verwijten, dat is veel breder en dieper geworteld. Daar heeft de overheid met de regelgeving nog een schep bovenop gedaan, maar het is een sentiment dat ik voortdurend tegenkom in het verleden. Ik was ruim een week geleden in het Foundling Museum in Londen. Ik nam aan dat het over vondelingen zou gaan, maar neen. Het ging over kinderen zoals wij, van wie de moeder afstand deed. En om te voorkomen dat ze op straat neergelegd zouden worden (vermoed ik; ik heb niet altijd zin om een museum helemaal te lezen), begon een man een kindertehuis in de achttiende eeuw, waar de moeders hun kind konden brengen en waar ze een token mee konden geven, zodat ze het kind later alsnog konden erkennen of weer op konden halen (en dan hun eigen kind meekregen en niet een wildvreemd wichtje). Het kind werd omschreven, het kreeg een nummer en vervolgens een naam die door het tehuis werd bedacht. De naam van de moeder werd niet genoteerd. Het afstaan van het kind moest nooit tot de moeder herleid kunnen worden, was de

gedachte. Want ook toen was het een schande om ongehuwd een kind te krijgen, in welke klasse je ook leefde. Het feminisme heeft pas een einde gemaakt aan deze vooringenomenheid, in de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw. Ook mijn biologische overgrootvader was zo'n kind, dus als zuigeling ging hij al naar een dry nurse (weet ik nu, ik kende de term niet en weet het Nederlandse woord niet). Een pleeggezin dus. Toen zijn pleegmoeder overleed, ging hij alsnog naar een kindertehuis. Overigens was hij toen al echt een wees. Wat me in het museum opviel (behalve dat er door de mensen van het museum positief over dat kindertehuis werd geschreven, maar dat de getuigenissen van mensen die er als kind woonden heel anders klonken, tot aan 1945 tenminste) was dat ook hier vooral uitgegaan werd van de moeders. De kinderen zouden de moeders nooit terug kunnen vinden. De moeders de kinderen wel. Wat wel voor de kinderen bedoeld was, was dat ze naar school gingen en dus betere kansen kregen dan dat ze bij hun moeder hadden gehad. Maar of het allemaal zo vriendelijk was, betwijfel ik. En huiselijk was het al helemaal niet. Wat in de jaren 50, 60, 70 en 80 in mijn ogen wel fout gegaan is, is dat meisjes en vrouwen die hun kind wilden houden, toch richting afstand werden geduwd en soms gedwongen, in plaats van geholpen om dit mogelijk te maken. En dat terwijl er regelgeving was die best opties gaf om alleen voor je kind te zorgen. En dat verwijt ik de overheid wel. Of dat voor mijn situatie uitgemaakt zou hebben, weet ik niet, en dat maakt ook niet uit. Het is gebeurd en het heeft mensen onherstelbaar beschadigd. Zowel moeders als kinderen. Daarnaast is voorbijgegaan aan de mogelijkheid dat kinderen willen weten waar ze vandaan komen. En nee, dit geldt niet voor alle kinderen, maar het voelt zo ontzettend wrang dat wij hemel en aarde moeten bewegen (ook nog tegen de keer in) om erachter te komen waar we vandaan komen, terwijl dat destijds met een uurtje werk prima gedocumenteerd kon worden. En ja, daar zou ik graag excuses voor willen. Voor het niet verder denken, voor de kortzichtigheid. Voor het vooral bezig zijn met eigenbelang. Dit zie je ook terug in de verslaglegging. Vreselijk vooringenomen en dat door mensen die ervoor gestudeerd hebben om mensen te begeleiden. Als eerstverantwoordelijke zie ik Fiom, maar de RvdK ook. Met al het onderzoek dat ze deden, hadden ze dit ook kunnen doen, het noteren van afkomstgegevens. En netjes, niet vooringenomen rapporteren. Of een instantie als Fiom (of Hendrik Piersonvereniging in mijn geval) op de vingers tikken als die dat naliet.

46. Het is lijkt me wel belangrijk voor afstandsmoeders/vaders, afstandskinderen (hun families) om van de Nederlandse Staat excuses te ontvangen. Vele van hen hebben hier hun leven last van, van het leed was hen/ons is aangedaan. Ook zou het wel een goed idee zijn als betrokkenen een geldbedrag ontvangen, m.b.t. vaak zelf de kosten voldoen van therapie.
47. Hopelijk gaat er gerechtigheid komen voor zowel afstandsmoeders als afstandskinderen. Die gerechtigheid zou naar mijn idee vooral de erkenning zijn dat de diverse instanties en de Staat en kerk grove misstappen hebben begaan. Je verschuilen achter 'zo was dat in die tijd' is laf. Hopelijk nemen zij die hieraan hebben meegedaan hun verantwoordelijkheid. Dossiers moeten toegankelijker zijn en zouden mogen worden gekopieerd, zodat je dit thuis nog eens kan nalezen. Daarnaast vind ik dat de Staat alle gemaakte kosten voor therapieën etc. voor hun rekening moet nemen. Aangezien lang niet altijd meer te achterhalen is welke therapie en hoeveel geld daarmee is gemoeid, stel ik voor dat de Staat ruimschoots over de brug zal komen.

48. Ik heb net gemaild aan jullie, ben vergeten ook nog dat het heel belangrijk is dat we ongelimiteerde dossier inzage krijgen en ook het dossier volledig gekopieerd mee naar huis mogen nemen.
49. Persoonlijk liever daden dan woorden. Prima als ze er komen voor de mensen die er waarde hechten maar zorg er vooral voor dat alle eerdere aanbevelingen uitgevoerd worden. Dat dossiers openbaar worden voor zowel moeders als kinderen, hulp bij verwerking als dat nodig is. Dat helpt meer dan excuses van mensen die destijds geen aandeel hadden in de gebeurtenissen en het aanbieden van excuses nu als een verplichting beschouwen.
50. Erkenning voor het leed dat burgers is aangedaan. Dat zou in mijn ogen passend zijn in Nederland. Een schadefonds voegt wat mij betreft niets toe, liever zie ik dat de overheid in haar daden laat zien dat ze oprecht zijn in hun excuses vb. Door het faciliteren van inzage in dossiers etc.
51. De staat was zelfs verantwoordelijk voor veel instanties want die moesten hun wet uitvoeren... dan hou je er ook toezicht op dunkt mij.
52. Persoonlijk liever daden dan woorden. Prima als ze er komen voor de mensen die er waarde hechten maar zorg er vooral voor dat alle eerdere aanbevelingen uitgevoerd worden. Dat dossiers openbaar worden voor zowel moeders als kinderen, hulp bij verwerking als dat nodig is. Dat helpt meer dan excuses van mensen die destijds geen aandeel hadden in de gebeurtenissen en het aanbieden van excuses nu als een verplichting beschouwen.
53. Buiten de overheid zou het ook mooi zijn als instanties excuses zouden aanbieden. Er is gelogen, gedraaid en verzwegen. Een monument zou een waardevolle toevoeging kunnen zijn. Financiële tegemoetkoming lijkt mij lastig vast testellen maar is niet onmogelijk. Mits aanvragen hiervan niet een drama gaat worden zoals je ziet bij de toeslagen affaire.
54. Ik vind het heel belangrijk dat er erkenning komt voor ons. Voor ons lijden. Ik ben van 1970, afgestaan. Ik ben nu (eindelijk) zover dat ik me springlevend voel. Dromen aan het bouwen ben en echt wat moois van mijn kan maken. Trauma is een dief. Het berooft je van leven in het heden en je volledig levend kunnen voelen.
55. Ik sluit me aan bij NN en NN maar bij welgemeende excuses hoort wat mij betreft óók je verantwoordelijkheid pakken. Niet alleen woorden maar ook daden. D.w.z. óók schadevergoeding, al is het maar deels, van de gemaakte kosten voor zoveel jaren therapie die ik heb moeten volgen, medische onderzoeken en medicatie die ik al van kinds af aan heb moeten slikken voor de gevolgschade. En dan noem ik nog niet eens immateriële schade en gederfde inkomsten gedurende al 30 jaar. Al zouden ze maar 10% vergoeden, het zou een blijk zijn dat hun excuses oprecht zijn.
56. Ikzelf zou eigenlijk liever niet alleen vanuit hen maar ook vanuit alle instanties oprechte excuses willen krijgen. Maar ook dat ze alle standpunten uit eerdere moties eindelijk eens uitgaan voeren. Zodat we volledige inzage in al onze dossiers krijgen en niet alleen het belang van de biologische ouder of adoptieouders de boven toon voeren. Waar ik zelf dus nog steeds tegenaan loop. Maar ook een geldelijke vergoeding zou hier op zijn plaats zijn. Aangezien de meeste van ons toch behoorlijk wat kosten hebben gemaakt en nog steeds maken.
57. Toen ik vanochtend het bericht las dat ze inmiddels uit een huidcel een eicel kunnen maken (en wel al embryo's maar nog geen echte baby's) realiseerde ik me dat ook hiervoor excuses (als

- begin) een goede eis is. Excuses omdat nooit goed is nagedacht over de gevolgen voor moeders (en vaders) én kinderen. Dat gebeurt nog steeds niet voldoende. Bij donorkinderen zie je de gevolgen van dat dokteren ook goed terug. Ik ben niet tegen onderzoek, maar vrees wel dat de belangen en gevolgen voor de kinderen pas op de laatste plaats komen.
58. Ben 58 jaar en heb nog steeds de rust niet gevonden omdat het een groot gemis is om niet al je persoonlijke informatie te krijgen over hoe het allemaal gegaan is naar mijn geboorte ben geboren en letterlijk gedropt in een kinderkuis er zijn zoveel mensen die voor alle kinderen een keuze gemaakt heeft en voor alle moeders wat zal het toch fijn zijn als wij ons eigen keuzes kunnen maken om in ons eigen dossiers te mogen kijken, zodat wij alle meer rust in ons leven kunnen creëren het is iets wat je altijd achtervolgt ook al denk je het een plekje te geven komt wel weer iets op je pad waardoor je weer met je neus op de feiten gedrukt wordt en dat is best een hele zware last. Hoop dan ook echt dat er voor ieder van ons een keer antwoorden komen.
59. Misschien wijk ik af met mijn mening. Lees berichten waarin vooral instanties zoals de Staat, de Kerk, het Fiom en de Kinderbescherming als schuldigen aangewezen worden. Dat vind ik jammer, want in mijn ogen was en is het nog steeds de hele maatschappij waaronder familie zelf die vanuit schaamte de deksel op de doofpot houdt en de moeders toentertijd ook afstand lieten doen van hun kind. De redenen weten we. In feite is voor mij de hele maatschappij schuldig geweest en nog. De adoptiewet heeft het helaas in die zin alleen gemakkelijker gemaakt om de moeders te pushen afstand te doen. En ja, dat was door de staat, de kerk en die andere instanties. Maar zoals ik al schreef, vlak de maatschappij en familie niet uit. Het leed is al lang teweeggebracht door de abrupte scheiding van moeders en kinderen. Excuses zijn in feite te laat! Wat ik zelf heel belangrijk zou vinden, is dat therapieën die wij (zowel moeders als kinderen) nodig hebben vanuit de basisverzekering volledig vergoed worden! Verder wil ik vermelden, dat voor mij, vooral de Kinderbescherming (nadien) meer kwaad dan goed gedaan heeft! Op de laatste voogdes na. Die kreeg ik veel later.
60. Een overheidsexcuus is belangrijk als zichtbare erkenning voor wat is gebeurd, niet alleen naar de afstandsmoeders en afstandskinderen, maar ook naar de samenleving als geheel. Dit kan - indirect - helpend voor hen/ons zijn. Maar het is niet afdoende. Een excuus gaat vaak over iets wat verleden tijd is, iets wat heeft plaatsgehad. Dat gaat op voor de afstand als zodanig, maar niet voor de enorme impact die dat heeft gehad op de levens. En die impact loopt nog altijd door op dit moment; daar zou de overheid een proactieve houding in moeten aannemen. In eerdere reacties zijn daar al enkele voorbeelden van genoemd, zoals vergoeding van therapiekosten en het actief helpen mogelijk maken van het toegankelijk maken van de dossiers. Maar ik denk ook aan het inrichten van passende therapie; er is veel meer adoptie-/afstands- en traumazorg nodig. Trauma specialistische centra hebben jarenlange wachtlijsten en dan nog is het de vraag of er vervolgens passende zorg voorhanden is. Wat nog niet genoemd is, maar wat ik ook een passend 'aanbod' zou vinden, is een vervroegd pensioen mogelijkheid. Met ingesleten trauma je staande houden in een veeleisende baan en maatschappij is dagelijks topsport bedrijven! Als je de eerste jaren van je leven in een afstandshuis hebt moeten doorbrengen, en men zich niet aan jou heeft mogen hechten en jij niet aan de verzorgers, dan is dat hechtings-/bindingsvermogen onherstelbaar beschadigd. Daar mag iets tegenover staan; iets (leven-)verlichtend. Dat zou kunnen in de vorm van een 'afstands-/trauma-pensioen'.

61. Eerlijk gezegd zeggen de excuses van mensen die nu op bepaalde posities zitten me niet veel. Zij hebben er niets mee v doen gehad wat, voor mij 60 jaar geleden, gebeurde.
Ik snap dat veel moeders zich verkeerd d voorgelegd etc. voelen en dat dat ook gebeurd is. Toch zijn er ook veel vrouwen die wel hebben kunnen vechten hun kindje te houden.
Voor mij zijn vooral de kinderen slachtoffer en ik had ook liever excuses van m.n. biologische moeder gehad dan van de regering. Een financiële compensatie zal er nooit komen. Ook geen symbolisch iets in die zin vrees ik. Naast de werkelijke kosten van alle therapieën zijn de emotionele lasten niet te bekostigen. Mijn leven in het teken van afwijzing en er niet mogen zijn op deze wereld gestaan en nog zit dat in mijn systeem.<<